

Špehování v práci? Pokuta šest milionů

Hospodářské noviny, str. 26

5. 6. 2007

Zákoník práce zpřísnil pravidla pro sledování zaměstnanců na pracovišti. Už nestačí mít k tomu jen jejich souhlas, jak platilo dřív. Nová verze zákoníku si navíc klade podmínku, že zaměstnavatel může své lidi "špehovat" s jejich souhlasem, a to pouze v nezbytných případech.

Třeba ve skladu, aby zjistil, zda se mu neztrácí zboží. Nebo využije odposlechů k nalezení "špiona", který vynáší obchodní tajemství. Ke sledování svých lidí musí tedy zaměstnavatel prokázat dostatečný důvod - jeho opodstatněnost vyhodnotí případný soud.

Kdo chce zpracovávat informace o svých zaměstnancích, například natáčet je na záznam kamery, musí o tom dát vědět Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Informace o kamerách musí být ve smlouvě

Kamerový systém bývá využíván na nejednom pracovišti. Pro jeho instalaci však už platí přísnější pravidla.

"Například kamery se záznamem i bez záznamu jsou zcela zakázány. To samozřejmě platí i pro ostatní prostředky sledování," uvádí Vít Zvánovec z Úřadu pro ochranu osobních údajů. Přítomnost kamer na pracovišti musí proto zaměstnavatel řádně zdůvodnit, jinak je v podstatě používá protizákonně.

Podle Víta Zvánovce platí pro kamerování stejné principy jako pro zpracování jiných osobních údajů - podléhá registraci Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Ošetřit legálnost sledování kamerami není vůbec jednoduché. Všechno o kamerování by mělo být zaměstnanci sděleno před podepsáním smlouvy nebo musí být ve smlouvě výslovně uvedeno.

Zaměstnavatel bez pracovníkova souhlasu nesmí na pracovišti nainstalovat žádné zařízení, které by narušovalo jeho soukromí.

Zaměstnanec, pokud mu budou informace o kamerách předem sděleny, pak sám usoudí, zda jeho pohyb po pracovišti může být zaznamenáván.

Může to sice počítovat jako zásah do soukromí, na druhou stranu je takto chráněn on, případně i jeho osobní majetek.

Firma tedy musí vždy dobře zhodnotit, proč a za jakých podmínek bude své pracovníky sledovat. A dále samozřejmě musí mít souhlas ze strany zaměstnance. Pokud tento předpis poruší, může očekávat sankce.

Ty ukládá jednak zákon pro ochranu osobních údajů a zákon o inspekci práce. Postihy za porušení jsou různé, ale většinou se pohybují v řádu tisíců korun. Maximálně mohou dosáhnout až šesti milionů korun.

Soukromou poštu čte jen ten, komu je určena

Zaměstnanec přichází ke svému počítači. Otevře si elektronickou poštu a chce z pracovní adresy zaslat osobní e-mail. Může mít zaměstnavatel přehled o tom, zda si jeho lidé nevyřizují soukromou poštu, místo aby pracovali?

Správce sítě to určitě umí zařídit, avšak dle zákona má zaměstnanec právo na ochranu osobních údajů.

Zaměstnavatel by měl proto brát ohled na soukromí pracovníka a informace o tom, že mu bude sledovat e-maily, by měla být uvedena i v pracovní smlouvě.

"U elektronické pošty by podle zákona neměla firma kontrolovat obsah e-mailů. To samé platí u poštovních zásilek přicházejících na adresu zaměstnance," říká předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů Igor Němec. E-maily navíc nemohou být bez souhlasu zaměstnance předány třetí osobě.

Ani v případě vnitřního auditu, kontroly účetnictví, nemůže zaměstnavatel nechat ověřovat výsledky činnosti pracovníků bez jejich souhlasu.

Do podniků sice bývají zváni auditoři, kteří analyzují hospodaření firmy, ti se však, podle Igora Němce, řídí také příslušnými zákony. A podle nich jim musí být zpřístupněny pouze určité dokumenty.

Napíchnuté sluchátko, třeba i ve služebním voze

Zaměstnanec zvedá služební telefon, na jehož druhém konci se neozve jeho klient, ale někdo z rodiny. I tady se nabízí jeden z dalších způsobů, jak zjistit, zda zaměstnanec podobnými hovory netráví příliš mnoho pracovního času. Z hlediska zaměstnavatele nezáleží pouze na tom, že takovými hovory trpí pracovníkovo okolí, důležité je, že nižší je pak i zaměstnancova výkonnost.

Existují zaměstnavatelé, kteří na tyto situace reagují instalováním "štěnice" do sluchátka. Ale i pro toto sledování platí podobná pravidla jako u předchozích dvou.

"Máme zkušenosti, že štěnice je hodně využívaným sledovacím prostředkem. Ale firma by jej bez souhlasu pracovníka neměla nainstalovat a používat ho," říká bývalý vojenský specialista v oboru

telekomunikací Thomas Havelka, který se touto problematikou zabývá i nadále. "Takové jednání považuji za neetické," říká.

Jeho společnost odposlouchávací zařízení neinstaluje, ale vyhledává nastrožené štěnice v nejrůznějších soukromých i státních podnicích, které se obávají "špionáže" ze strany konkurence.

Nejčastěji zaměstnavatelé instalují pro svou ochranu a sledování zaměstnanců "štěnice" do telefonních sluchátek a mobilů.

Odposlouchávací zařízení se také často nacházejí ve služebních automobilech nebo ve firmách, v nichž se pracuje s informacemi - ať jde o různé státní instituce, média či vývoj a výzkum.

Autor: Jan Beneš